

Sabima kartleggingsnotat 34, 2024

Kartlegging i regi av Trondheim sopp- og nyttevekstforening 2024

Av kartleggingskomiteen

Edel Humstad

Kirsti Anne Mandal

Ole Reitan

Torbjørn Kornstad

Terje O. Nordvik

Svein Harald Selliset

Blide kartleggere klare for å ta fatt på årets runde på Lykstad.

Fotograf: Harald Kristian Johnsen

Kartlegging i Trondheim og omegn 2024

Kartleggingsarbeidet i Trondheim sopp- og nyttevekstforening har også i år vært gjennomført ved flere annonserte kartleggingsturer og gjennom egenorganisert kartlegging. Nedslagsfeltet har vært Trondheim og omkringliggende kommuner.

Soppsesongen begynte allerede tidlig i juli, med en klar økning av sopp i terrengene rundt Trondheim allerede i første uka av juli, og med mye både kantarell, steinsopp, kremler og etter hvert piggsopper. I år hadde vi en tørr og varm mai, og etter hvert ble det en kombinasjon av både fuktige og varme dager gjennom sommeren og utover høsten. Det har vært svært mye sopp i terrengene, både rundt Trondheim og på nordsida av fjorden, gjennom det aller meste av soppsesongen 2024. Mange sopparter har kommet både i to og tre runder i løpet av høsten. Starten av soppsesongen kom først i Trondheimsområdet, mens det både ute ved kysten og indre deler av Fosen kom inntil et par uker seinere. Det var jevnt med mye sopp utover i hele august, og særlig mye mellom ca. 20. august – 10. september. En litt lavere aktivitet i midten av september, men soppsesongen kom tilbake for fullt mot slutten av september og også utover i oktober. Både soppkontroller og mandagsmøter ble forlenget til slutten av oktober, med fortsatt mye sopp.

Foreningen har hatt faste mandagsmøter fra 5. august til 28. oktober, med Ole Reitan, Harald K. Johnsen og Espen Lien som primus motor. Mandagsmøtene er en viktig sosial arena i soppmiljøet i Trondheim. Hvert mandagsmøte har vært besøkt av inntil 26 soppinteresserte, med et gjennomsnitt på 16 personer. Dette utgjorde før soppakkyndigeeksamen mellom 8 og 14 personer som forberedte seg til prøven. Dessuten mellom 4 og 17 fra Musserongligaen, for det meste godkjente soppakkyndige.

På hvert mandagsmøte stilles det ut sopper slik at alle kan studere og lære både kjente og ukjente sopper. På det meste ble det stilt ut 218 sopptaksa (26. august), og generelt over 100 sopptaksa alle unntatt to mandager. Soppstillingene der har vist at det var mye sopper helt til siste mandagen, fortsatt ble det da over 100 taksa utstilt, hvorav hele 18 var nye for sesongen. Det har vært en svært interessant soppsesong og lærerike mandagsmøter med totalt 490 utstilte sopptaksa fordelt på de til sammen 13 mandagsmøtene. Til sammen ble utstilt 1574 sopptaksa.

Artsbestemmelser gjøres i felt så langt det er mulig. Vi har mange etter hvert svært dyktige amatører, og vi har utbytte av godt samarbeid med Håkon Holien og Steinkjerforeninga. Det er likevel et stort savn at det ikke er mykologer tilknyttet NTNU. Vi har godt samarbeid med Øyvind Weholt, Edvin Johannesen og Arne

Aronsen. Vi får god hjelp til mikroskopering, og som over alt, må mye mer enn før sekvenseres. Dette setter vi av midler til. Flere av årets funn er fortsatt ubesvarte ved rapporteringsfristen, og vi forventer å kunne supplere listen med flere interessante arter.

Samtlige funn fra de organiserte kartleggingsarrangementene er lagt inn i artsobservasjoner på prosjektet "Kartleggingsmidler Sabima", samt enkelte funn fra egenorganiserte kartleggingsprosjekt. Vi leverer også en del belegg til fungariene, mest til NTNU, men også til UiO. Dette er et område hvor vi har stort forbedringspotensiale.

Det er ved rapporteringstidspunkt registrert 52 observasjoner av 33 forskjellige rødlistede sopparter under prosjekt Kartleggingsmidler Sabima i Trøndelag fylke, og foreløpig i år er det rapportert 1387 observasjoner av 536 sopptaksa. Dette er en klar økning fra fjorårets tall.

Vi ser at artslista for Trøndelag i Artsobservasjoner er utvidet med 54 arter i 2024. Vi vet at mange av disse kan være registrert tidligere og finnes i artskart, men dette sier likevel mye om at det registreres mange arter som ikke er vanlige å registrere. Vi vet også at en del spennende funn ikke er registrert med Kartleggingsmidler Sabima, fordi observasjonene er gjort av andre enn komitemedlemmer og utenfor våre kartleggingsarrangement. Eksempelvis er brun knipperidderhatt registrert kun 3 steder i hele Norge i år, hvorav to av funnene er i vårt område, i henholdsvis Selbu og Malvik. Artsobservasjoner er et fint verktøy for å holde oss oppdatert på hva som finnes der ute.

Trondheim sopp- og nyttevekstforening ble tildelt prisen for Årets kartlegger 2023, og fikk prisen, diplommet og et gavekort utdelt på Vintersopptreffet i februar 2024. Denne anerkjennelsen stimulerer virkelig til videre innsats! Kartleggingskomiteen ønsket at gavekortet skulle brukes til et sosialt treff for alle bidragsytrere i foreningen, og styret i TSNF vil i november holde en fest for å feire sesongen 2024 som vi nå legger bak oss. Vi har hatt stor aktivitet på alle tre områdene nyttevekst, sopp og kartlegging, og det er mange som fortjener en ekstra takk for innsatsen.

Emneord: Trondheim, Fosen, Trøndelag, Lykstad, rødlistearter, nordgrense, artsjakten, Austrått, Fannrem, Svartliåsen, Dragvoll

Dragvoll – Trondheim kommune

24. februar arrangerte vi vintersopptur. Området ved Dragvoll har både lauv- og furuskog. Dette ble mest en sopptur i vinterskogen for de tre fremmøtte. Været var strålende, sol og ca. +6 grader. Det hadde vært plussgrader de siste dagene og mye snøsmelting, så det var bar bakke for det meste, men stedvis snøflekker.

Området inneholder flere skogholt på flere sider av parkeringsplassen. Turen ble kortere enn opprinnelig planlagt, vi rakk bare de to første skogholtene på den tiden vi hadde til rådighet. Det var stor tetthet av kjuker, barksopp og andre vedboende sopper på liggende og stående stammer, både på døde og levende trær. I det første området var det mest lauvtrær av mange slag, og låg av både selje, osp, hegg, bjørk og gråor. I det andre området var vi innenfor furuskog og noe gran, med færre låg og noen gadder. Det var mye fersk sopp på gang, men også eldre og til og med tørre sopper. Vi registrerte med sikkerhet til sammen 25 observasjoner av 22 sopptaksa.

Vintersopptur på Dragvoll.

Fotograf: Shelley Zhouxiannyu

Den store artsjakten

Dette arrangementet ble som tidligere år arrangert i samarbeid med Botanisk forening. Turen gikk til Flatholmen i Malvik lørdag 1. juni, hvor vi stilte med en deltager av totalt 4. Det ble registrert hele 332 arter totalt, men bare 12 sopparter, med svartsonekjuka (NT) som det mest interessante. I forkant av turen hadde det vært meget tørt i lengre tid og dette preger nok antall soppsfunn. I Trøndelag er dette arrangementet litt for tidlig på året til at jakten er interessant for folk i soppmiljøet.

Fannrem – Orkland kommune

27. august var 4 personer på Lillery, Fannrem. Området består av beitemarker, beiteskog, slåttemark og slåttemyrer. En biolog har tidligere kartlagt noe, og det er utarbeidet skjøtelsesplan. 2 områder har A-verdi, 3 har B-verdi og 1 har C-verdi. Grunneier tok kontakt med oss og ba om hjelp til å kartlegge ut over det som alt var gjort. Hun har et sterkt ønske om å drive slik at verdiene i området blir ivaretatt, og hun har fått sterk interesse for å lære mer om sopp.

Viktige funn var fiolett greinkøllesopp (VU), rødne luttvokssopp (VU), luttvokssopp (NT), gulbrun narrevokssopp (NT), vridd køllesopp (VU) og en rik forekomst av gulftvokssopp (VU). Det ble også funnet ostekjuka på bjerk.

Rødne luttvokssopp

Fotograf: Kirsti Anne Mandal

Austråttlunden – Ørland kommune

Helgen 6. - 8. september arrangerte vi regionalt kartleggingstreff i Austråttlunden i Ørland kommune, med deltagere fra Steinsoppen i tillegg til medlemmer i Trondheim sopp- og nyttevekstforening. Austråttlunden er et stort område nær Austråttborgen, hvor deler av det er landskapsvernområde. Det var tidligere jaktskoger for herrefolket. Der finnes ei stor verna eik, ei hul lind og rikt av andre treslag. Dette var en oppfølging av den vellykkede samlingen vi hadde i samme område i 2020. I år holdt vi til på Austrått Camping, og leteområdet omfattet også områder utenfor Austråttlunden.

Vi vil særlig fremheve at det på Bruholmen ble funnet en sprøsopp som viste seg å være en ny art for Norge; *Psathyrella albofloccosa*. Dette førte til oppslag i lokalavisen og blest om både kartleggingsarbeid og naturmangfold. Andre interessante funn er rødlisteartene skorpepiggsopp (NT), semsket rødspore (NT), kokskremle (NT), vedkorallsopp(NT), røykkøllesopp (NT) og bittervokssopp (NT).

Psathyrella albofloccosa, ny for Norge, funnet på Bruholmen av Else Landsem.
Fotograf: Kirsti Anne Mandal

Lykstadåsen - Trondheim kommune

Denne ruta har vært et fast innslag i kartleggingsprogrammet hvert år siden 2007, og den går alltid av stabelen første lørdag i september. Kartleggingsruta går gjennom flere ulike naturtyper, alt fra dyrket mark til gammel granskog. Årlig kartlegging gir verdifulle data om endringer i soppflorestene fra år til år. I år var det 17 deltakere, hvorav 3 besøkende frå Steinkjerforeninga. Det er en styrking av laget å ha Håkon Holien med på sånne turer.

Det er registrert 191 sopptaksa og 3 lavtaksa etter turen. Det er ny rekord i antall registreringer på Lykstad-ruta! Morsomme funn å fremheve er rødlisteartene børstebrunpigg (VU), dystermusserong (VU), grangråkjuke (NT), gulbrun storpigg (NT) og lavarten gubbeskjegg (NT). Vi fikk også det første funnet av grønnbelteslørsopp i tidligere Sør-Trøndelag fylke. Den ble funnet på flere lokaliteter, og vi fikk den bestemt av Håkon. Flere slørsopper er sendt til sekvensering, og resultatet foreligger ikke ennå.

*Børstebrunpigg *Hydnellum mirabile* på Lykstad.*

Fotograf: Harald Kristian Johnsen

Svartliåsen– Åfjord kommune

To kartleggere gjennomførte turen 19. september for oppfølging av kartleggingen der i 2023. Området ligger nordøst i Åfjord kommune, nær grensa til Steinkjer kommune. Fra gården Storfjellet går en sti østover i retning Sekken Naturreservat hvor det er flekkvis kalkrik granskog med karplanter som taggbregne og høgstauder. Det ble i år registrert 43 sopparter. Det var mye de samme artene som i 2023, der gjenfunnet av hyasintvokssopp (EN) var det gjeveste. Noen morsomme funn i tillegg; rosa snylteskorpe, første funn i Trøndelag og ny nordgrense, samt lysfiolett gelébeger (3. funn i Trøndelag). Noen belegg er sendt til mikroskopering og sekvensering, bestemmelser kommer senere.

*Lysfiolett gelébeger, tredje funn i Trøndelag
Fotograf: Kirsti Anne Mandal*

Egenorganisert kartlegging

Vi er mange kartleggere i Trøndelag som gjennom flere år har utvalgte lokaliteter vi kartlegger av egen interesse, og vi har en gruppe på Facebook kalt Kartleggere i Trøndelag hvor vi deler interessante funn. Denne gruppen er til hjelp både for bestemmelsesarbeid, kunnskapsdeling og kompetanseheving.

Et lite utdrag av hva gruppens deltagere har funnet i 2024:

- *Hemimycena nitriolens* ble funnet i Ørland og er ny for Norge.
- En slørsopp som ble funnet i Åfjord i august 2023 er nå ferdig sekvensert, og viser seg å være ny art for Norge; *Cortinarius latiodistributus*
- Flammenettskinn (NT) har fått sitt første funn i Trøndelag. Den dukket opp på siden av et grovt og barkløst furulåg i en gammel gran/furu naturskog i Trondheim helt på tampen av sesongen.
- Lyngtraktsopp, ribbetraktsopp og seig traktmusserong ble alle tre funnet i Ørland og er nye arter for Trøndelag
- *Chamonixia caespitosa*, aka. blekk-knoll (NT) ble funnet i Indre Fosen. Dette er fjerde funn av arten i Trøndelag, og funn nr. 16 for hele landet, 10 år siden forrige gang det er registrert funn.
- Marsipanstopigg (VU) har hatt en god sesong med et funn med hele 60 fruktlegemer i Draksten, samt en ny lokalitet for i Strindamarka øst for Trondheim
- Svartnende kantarell (NT) ble funnet på to lokaliteter i Trondheim, i planta kulturgranskog uten innslag av hassel
- Fagervokssopp (EN) ble funnet i Malvik, dette er første funn i tidligere Sør-Trøndelag, og det eneste funnet i Trøndelag utenom kalkområdene i Steinkjer og Snåsa.
- Korallpiggsopp (NT) ble funnet ved Vatngårdsvatnet, Indre Fosen. Dette er Trøndelags 26. funn, men første funn på Fosen av denne arten.
- Dystermusserong (VU) har hatt et godt år i Trøndelag, med 9 registreringer. Den er også funnet for første gang på Fosen.

Flammenettskinn (NT), ny for Trøndelag
Fotograf: Terje O. Nordvik

*Blekk-knoll, Chamonixia caespitosa (NT) funnet i Indre Fosen.
Belagt til NTNU Vitenskapsmuseet.
Fotograf: Edel Humstad*

*Cortinarius latiodistributus, ny art for Norge. Funnet i Åfjord i 2023, sekvensert i 2024.
Fotograf: Kirsti Anne Mandal*